

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

XXI. De Mora.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

profecto Realia: Nam ad *Mensam oblongam*, pauci, qui prioribus locis sedent, res quasi soli transigunt: verum in aliis, quas diximus, figuris, major usus *Consiliariorum* qui inferius sedent. Rex, cum praesidet ipse in *Consilio*, caveat ne sententiam suam, citius quam par est, declaret: Hoc si fecerit, *Consiliarii* se ad nutum ejus applicabunt, & loco *Consilii* liberi, Canticum ei occinent: *Placebo*.

XXI.

DE MORA.

Fortuna foro rerum venalium similis est; ubi saepe (si paululum expectare poteris) minuatur pretium. Rursum, aliquando *Sybilla lectionibus* assimilatur: quae primo plenas offert merces, mox partes aliquas consumens, integrum tamen pretium postulat. Nam *Occasio* (ut in trito habetur Carmine,) *occipitum nobis obvertit calvum, postquam capillorum in fronte copiam fecit non arripientibus*: vel saltem utrisque ansam praebet primo accipiendam: dein ventrem, qui difficilius comprehenditur. Nusquam certe major apparet sapientia, quam in tempestivis negotiorum auspiciis; principibus; eligendis: Non jam levia sunt pericula, si levia videantur; & plura pericula sefellentur, quam vim intulerunt. Quinimo, fatius est, quibusdam periculis, quasi media via occurrere, quam eorum motus, & appropinquationem, perpetuo inquirere, & observare. *Qui enim nimium invigilat, interdum dormitat*. E contrario, umbrarum longitudine decipi, (ut quidam olim, quando *Luna* Horizonti proxima, hostium terga irradiabat,) atque ita ante tempus tela emittere, aut pericula, praemature obvian-do, celeriter, alterum est extremum. Nam *Opportunitatis maturitas, vel immaturitas*, est (ut antea diximus) ad amissum examinanda. Ac, ut plurimum, expedit, omnium magnorum negotiorum principia *Argo* cum centum oculis suis, exitus vero *Briareo* cum centum manibus suis, committere: primum scilicet invigilare, postea accelerare. Etenim *Orca Galea*, quae Politicum vere reddit invisibilem, est, *Consiliorum occultatio*, & *Expeditionum celeritas*. Cum enim ad executionum ventum sit, nulla *occultatio celeritati* est aequiparanda: more globuli est Tormento emissi, qui tam velociter pertransit, ut ipsam oculorum aciem antevertat.

XXII.

DE ASTUTIA.

PER *Astutiam* intelligimus, sinistram quandam & obliquam Prudentiam. Et pro certo est, multum interesse, inter *Astumum*, & *Prudentem*; non solum, quatenus ad probitatem, sed etiam quatenus ad mentis vires. Sunt qui chartas pictas artificio quodam miscere sciunt, qui tamen periti lusores non sunt: Sunt iidem nonnulli, qui in competitionibus, & Factionibus regendis, multum valent, alias vero infirmi judicii sunt. Rursum, alia res est, personarum naturas & mores callere; alia vero, negotia pernosse; Sunt n. haud pauci, qui in personarum aditibus, & temporibus, versuti sunt, neque tamen partis realis, negotiorum, sunt capaces: Quae est constitutio ipsissima hominum: qui in personis dignoscendis, non in libris evolvendis, operam collocarunt. Tales magis in Pragmaticis adhiberi debent, quam in Consiliis: Et non aliter fere usum sui praebent, quam in viis, quas saepe contriverunt. Convertite eos ad homines novos, & artibus suis excidunt adeo ut vetus illa Regula, *Insultu à sapiente di-*

gnoscendi (*Mute ambos ad ignotos, & videbis*), de hujusmodi hominibus non teneat. Quoniam autem *Astuti* isti homines, similes sunt pusillarum mercium propolis, non abs re fuerit, officinas ipsorum excutere.

Inter *Astutias* numerari potest, ut quis *vultum* ejus, cum quo colloquitur, limatius observet: quod etiam *Iesuitae* praecipunt. Sunt enim complures, iiq; ex prudentioribus, qui corda habent obscura, vultus autem pellucidos. Verum, decet hoc fieri, cum modesta oculorum per vices demissione, quemadmodum & faciunt *Iesuitae*.

Altera existit *Astutia*, ut, cum aliquid propere & facile obtinere & expediri cupias, personam, cum qua agis, de alio quopiam negotio sermonem inferendo detineas & praecipues: ne nimirum ad Objectiones & scrupulos evigilet. Equidem noveram *Consiliarium* quendam, & *Secretarium*, qui nunquam ad *Elizabetham Reginam Angliae*, ad Diplomata manu *Reginae* signanda, accessit, quin à principio illam in aliquos de rebus Status gravioribus sermones perduceret, ut hisce intenta ad Diplomata minus animum adjiceret.

Idem valet *subita prehensionis* ratio, si quis rem proponat, quando persona, cum qua agitur, ad alia festinat, neque moram pati potest rem accuratius considerandi.

Si cui in animo est, negotium aliquod destruere, quod alius fortasse quispiam dextre & cum effectu propositurus fuisset, ipse se erga negotium *bene affectum simulat*, atque ipse rem proponat, sed eo modo, ut successum ejus disturbet.

Abruptio sermonis in medio, quasi quis se ipsum deprehenderet, & contineret, majorem generat appetitum, in eo quocum colloqueris, ad ulterius inquirendum.

Quoniam autem imprimis fortius quod *Quaestione* erutum est, quam quod sponte oblatum, possis ad inescandam *Quaestione* insolitum induere vultu: ex quo occasio detur alteri interrogandi: Quid sibi velit ista oris mutatio? Ut *Nehemias* fecit, *Neg. ante illud tempus tristis fueram in conspectu Regis*.

In rebus ambiguis, & ingratas, bonum est, initia, de his sermonem inferendi, alicui alteri deputare, cujus verba minoris sint ponderis, & majoris auctoritatis vocem in subsidiis reservare, veluti casu fortuito interrogetur ille superveniens, de eo sermone, qui ab altero injectus est. Quod fecit *Narcissus*, cum indicaret *Clandio* Matrimonium *Messalinae* & *Silij*.

In rebus, quas à se amoliri quis cupiat, non inutile est, vulgi nomen mutuari: Ac si quis tali formula utatur: *Hoc vulgo dicitur*, aut, *Increbuit Sermo*.

Noveram quendam, qui cum Literas scriberet, id, quod maxime erat momenti, Post-scripto semper includebat, ut rem fere praetermissam.

Noveram & alium, qui cum ad Colloquium cum alio veniret, id quod maxime ei in sermone curae erat, praeterire solitus erat, & discedere, & rursum redire, & tum demum ejus rei mentionem facere, ac si illa fere à memoria excidisset.

Alij se subito deprehendi procurant, tali tempore, quo verisimile est, partem, cui insidiantur, superventurum; ac simul se chartam aliquam in manu habentes, aut aliquid praeter consuetudinem agentes, inveniri volunt; ut interrogentur de his rebus, quas revera ipsi eloqui cupiunt.

Astutia species satis varia est, ea verba proprio nomine